

Отже, документаційне забезпечення відрядження працівника – це уніфікований процес укладання низки документів, що підтверджують вибуття/прибуття працівника підприємства в пункт призначення й виконання/невиконання ним поставлених адміністративних і виробничих завдань та виправдовують/спростовують здійснені витрати.

У законодавчому полі України документаційний супровід відряджень координується низкою законодавчих актів, при цьому активно відбувається подальший процес уніфікації форм організаційно-розпорядчої, первинно-облікової, фінансової, зовнішньоторговельної документації.

Джерела та література

1. Кодекс законів про працю України. – [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
2. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордоном» від 13 березня 1998р. № 59. – [Електронний ресурс]. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>
3. Діловодство і документація : навчально-методичний посібник для практичних занять / Державний вищий навчальний заклад – Українська академія банківської справи Національного банку України; [уклад. П. О. Добродумов]. – Суми: ДВНЗ – УАБС НБУ, 2014. – 215 с.

Ольга Кочерженко
м. Полтава

ФУНКЦІЇ ДОКУМЕНТА І КНИГИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Співвідношення понять «книга» і «документ» усе частіше привертає увагу дослідників. Названі поняття у різних концепціях розглядаються як самостійні, хоча й споріднені. Визначення понять «документ» і «книга», дослідження історичного розвитку їх змісту, виявлення їх співвідношення є актуальними проблемами сучасного бібліографознавства, документознавства, книгознавства, теорії інформаційної діяльності.

Питаннями сутності, типології, функцій документа займалися дослідники О. І. Михайлов, Г. Г. Воробйов, А. В. Соколов, С. Г. Кулешов та інші. У наукових працях М. Ф. Яновського, Ю. О. Меженка, Й. Є. Баренбаума, А. І. Барсука головним об'єктом досліджень є книга. Проте у більшості публікацій поняття «документ» і «книга» розглядалися у межах однієї спеціальної дисципліни і не зіставлялися з існуючими трактуваннями і змістом даних понять, що склалися в інших науках. Визначення понять «документ» і «книга» як складових системного об'єкта бібліографії з погляду теорії соціальних комунікацій подається у працях дослідника Г. М. Швецової-Водки [1, с. 5].

Порівнюючи поняття «документ» і «книга», звернемось до порівняння їх функцій. Г. М. Швецова-Водка зазначає, що головна функція документа – соціально-комунікаційно-інформаційна – визначається його місцем у системі соціальних комунікацій, де він є каналом передачі інформації [2, с. 268]. Ця функція притаманна і книзі. Так, дослідник В. М. Ляхов зазначає, що головне

призначення книги – «служити засобом для зберігання і передачі інформації, для спілкування між людьми» [1, с. 268]. Функції фіксування та збереження інформації, властиві документам, виконує і книга.

Головною, найбільш узагальнюючою функцією документа Н. Кушнарєнко називає зберігання і передачу (поширення) інформації. До загальних функцій документа, на думку автора, належать інформаційна, комунікативна і кумулятивна. До групи спеціальних функцій Н. Кушнарєнко відносить функції, притаманні не всім, а лише певним видам документів, де вони проявляються залежно від соціальних потреб. На думку автора, це управлінська, пізнавальна (освітня), правова, загальнокультурна, меморіальна, гедонічна та інші функції [3, с. 38-41].

У різних характеристиках книги визначається естетична функція (сприяння розвитку мистецтва, задоволенню естетичних смаків і почуттів людини), гедонічна функція (відчуття насолоди від спілкування з книгою), рекреативна функція (сприяння відпочинку, відновленню духовних і фізичних сил людини). Їх можна співвіднести із загальнокультурною функцією документа.

Навчально-освітня і популяризаторська функції книги формуються як поєднання пізнавальної та управлінської функцій документа.

Функції книги мають також і правовий аспект. Названі у книзі автор, редактор, редакційна колегія, видавництво несуть відповідальність за зміст книги, його відповідність правовим нормам. З іншого боку, законодавство про авторське право надає правові гарантії автору щодо використання його інтелектуальної власності.

Специфічною функцією книги є товарна. Не кожен документ можна назвати товаром. Книга посідає особливе місце в системі документальних комунікацій. Існує група осіб, що беруть участь у створенні книги і доведенні її до читача. Є необхідність розподілу суспільної праці та оплати трудових зусиль осіб, які брали участь у створенні книги. З метою освоєння наведеної у книгах інформації суспільство організовує безкоштовне і загальнодоступне використання книг у бібліотеках. Проте це не означає, що книга перестає бути товаром і не має вартості. Не завжди покупцем є безпосередній споживач інформації. Його доступ до інформації може фінансуватися суспільством. Також існує можливість придбання книг для особистого користування, саме в цьому випадку яскраво виявляється товарна функція книги.

Г. М. Швецова-Водка відзначає ще один аспект названої вище функції. Раніше вважалося, що книга є товаром, оскільки вона є продуктом духовно-матеріального виробництва. Зараз сама інформація розглядається як товар. Доступ інформації до читача забезпечують різні суспільні інститути, що фінансуються суспільством [2, с. 289].

Отже, книзі властиві всі функції документа, тому можна говорити про приналежність книги до документа. Разом з тим книга виконує й функції широкого розповсюдження інформації, посиленого впливу на суспільну свідомість.